

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
 mai mult.

Pentru Monarchie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr.,
 a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
 și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
 Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumără și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
 Manuscripte nu se înapoiază.

Cu 1-a Aprilie v. 1885

se începe

Abonament nou

la

„Tribuna“.

Prețurile abonamentului sunt însemnate în capul foii.

Abonamentele se fac cu multă lesnire atât în Monarchie cât și în România prin mandate postale (*Posta utalvány — Post-Anweisung.*)

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonați sunt rugați a ne comunica eventual pe lungă localitatea, unde se află, și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fășile, în cari li s'au trimis diarul până acuma.

Administrațiunea diarului
„Tribuna“.

Sibiu, 29 Martie st. v.

Acesta a fost odată vifor și nu glumă!

Măne se vor împlini cinci-spre-zece zile de când în reprezentanța comitetului Sibiu s'a adus rezoluțiunea cunoscută. De atunci și până astăzi încă nu s'a așezat furtuna ce a băntuit diaristica maghiară de toate partidele și de toate nuanțele, tipărite în limba maghiară și în cea germană. Părea că te afli într'un spital cu bolnavi de febre tifoide, atât erau strigătele din toate foile maghiare și maghiioane de aiurate. Părea, că „idee de stat maghiar“ i se suise apa la gură, așa tipau de înfricoșat și de desperat toate.

Cetitorii nostri cunosc cel puțin o parte din aceste tipete, și din cele ce am reprodus noi după foile maghiare, din care causă ne credem dispensați de a mai intercala și între aceste *species facti*, sau probe, după diarele maghiare.

Dispensându-ne dar' de reproduceri nouă din diarele maghiare, nu ne vom dispensa de altceva.

Cu drept cuvânt, ori-ce om cu judecată sănătoasă și limpede își poate pune întrebarea: care poate fi noima, sau sensul scandalului „patriotic“ și încă chiar și „oficios-patriotic“ cu alarma amețitoare?

S'a încercat careva dintre naționalități să dispute Maghiarilor hegemonia ce le-a căzut din noroc mură în gură? Nu! S'a încercat cineva să facă cu dinșii ceea-ce fac ei cu naționalitățile nemaghiare? Dar' de unde?

S'a ținut simplu, se nu mai arunce nouă sămânță de ceartă și de discordie între cetățenii statului ungar, cu nouă opintiri de maghiarizare și aceasta a fost de ajuns spre a-i face să țipe două săptămâni într'una ca și când i-ar fi ajuns Dău scie ce primejdie.

Săraci civilisatori ai Orientului, săracă civilizațiune, când va ajunge exclusiv pe astfel de mâni, sau, mai adevărat, pe astfel

de capete, pline de năluciri, care de care mai înfricoșate.

Căci, dică naționalitățile ce vor dice, jure-se măcar, cum se vor jura, diarele maghiare țin una, că naționalitățile vor să nimicească statul ungar. Ca și când Mohács-ul și Világos-ul cu consecvențele lor naționalitățile și nu înșiși Maghiarii le-ar fi conjurat asupra patriei.

Noi ne-am făcut datoria spre a deschide ochii Maghiarilor, să vadă, unde este patriotismul cel adevărat și unde este ascunsă prăpastia. Dar' odată cu capul nu vor să înțeleagă. Atât de mult au identificat ei statul unguresc cu limba maghiară, încât și în cea mai lină elătinare de frunză, dacă nu dă sunet maghiar, miroasă trădare de patrie.

De panica aceasta, în sine copilărească, sunt cuprinse toate foile maghiare și de această panică simulează a fi cuprinse și foile câte spriginesc pe Maghiari în aiurările lor, chiar și dacă sunt tipărite în altă limbă, bunăoară în limba germană.

Din toate aceste rezultatul are să fie: Reuniunea proiectată a se constitui în 12 Aprilie în Cluj, se va realiza. Nălucirile ce și le fac Maghiarii despre bunătatea lor și despre rețutatea patriotică a altora, mai mult însă, conștiința cea neliniștită pentru faptele lor, le-au băgat frică în oase, de care frică numai prin mijlocul reuniunii cred că se vor pute mântui.

Nu dela noi o țicem aceasta. Modul cum diarele maghiare susțin necesitatea reuniunii din cestiune încă ne întărește în presupunerea, că numai așa și nu altfel poate să fie.

Încă ceva.

În zilele din urmă cetim într'o foaie opozițională maghiară expresiuni de cea mai mare indignațiune, că un organ oficios al guvernului unguresc a îndrăsnit a reflecta: că inițiatorii reuniunii din Cluj au făcut rău, că într'o afacere de natură privată, s'au adresat la jurisdicțiunile politice din țeară.

Să notăm bine, că după foaia opozițională „Budapester Correspondenz“—aceasta este organul oficios—încuragiază pe Sași și pe Români să „lovească în față națiunea maghiară“, dar' de altă parte și aici e peatra din capul unghiului, și ea recomandă, că cultura, ce are să răspândească reuniunea, să nu jighească naționalitățile și să se răspândească pentru aceste în limbile lor.

Punem dar' două păreri deosebite, cari vin să testifice, fie-care în felul seu, frica ce amintirăm mai sus.

Foaia oficioasă vrea să recunoască în câțva stângăcia inițiatorilor reuniunii din Cluj și să le impute, că dacă au vrut să o facă, să nu o fi atârnat de clopotele jurisdicțiunilor politice. Foaia opozițională impută, plină de indignațiune, organului oficios, că încuragiază pe cei ce arată nețrebnicia reuniunii, dar' totuși și dînsa se gândesce la o modalitate, cum se mai domolească tășul reuniunii.

Ce va să dică aceasta?

Sgomotul viforului contra rezoluțiunii Sibiuine nu s'a așezat și eată simptomele fricii sau ale căinței, îmbrăcate în imputări și în povețe, de care până aci nu a fost vorba.

Avem toată dreptatea dar', dacă vom presupune că acțiunile reuniunii ce are a se constitui în Cluj, au pierdut din valoarea lor nominală, încă înainte de a se împărți între acționari. Scopurile, cari i se atribuiau dela început de când s'a făcut cea dintâi vorbă de dînsa, au să fie reduse, cel puțin pentru ochii oamenilor, dar totuși reduse.

Puternici, puternici, dar' dacă naționalitățile își ridică glasul ca în Bistrița-Năsăud și ca în Sibiu, sciu și Maghiarii de frică și mai slobod nițel din coardele cele prea întinse.

Nu cumva stă în oare-care nex causal absentarea lui Grünwald, a cunoscutului miștuitor de naționalități, dela adunarea constituantă a reuniunii?

Este adevărat, de altă parte, că și guvernul unguresc precum și alți matadori ai Maghiarilor prin imputările și povețele mai sus atinse, n'au făcut decât nisce lucruri de jumătate. Recunoscă că e ceva rău în afacere, dar' cu toate acestea nu avură curagiul nici să înlăture, nici să îndrepte răul dint'rînsa.

Reprezentanțele din Bistrița-Năsăud și din Sibiu pot fi mândre, că au avut curagiul a pune degetul tocmai pe rana patriei, ca să o vindece. Dacă guvernul și matadorii Maghiarilor nu îndrăsnesc de frica șovinismului nici cât reprezentanțele din cele două municipii: aibă toată răspunderea urmărilor asupra-le.

Măne-poi-măne va asurdi cu totul toitul cel mare al diaristicii maghiare. Atunci se vor auzi numai glasurile, cari vor da dreptatea celor ce s'au luptat pentru dînsa, Românilor și Sașilor, cari sînt pentru patria întreagă, dar' nu, că Maghiarii, numai pentru rasa lor.

Revistă politică.

Sibiu, 29 Martie st. v.

Preste zece zile au să se întemple în Croația alegerile suplimentare. Atât partida Starceviciană, cât și a episcopului Strossmayer desvoaltă o deplină activitate spre a reuși cu candidații lor. Așa se vede, că naționali nu prea au șanse de reușire, deoarece-ce, precum i se comunică din Agram corespondenței oficioase din Budapesta, banul Khuen-Héderváry nu voese a se amesteca de loc în alegerile aceste, și se afirmă, că din causă, că urmăresce principiul neamestecului. (?) De aci se vede, că opozițiunile vor isbuti cu candidații lor aproape pe tot locul.

Preliminarele de pace cu China s'au examinat și s'au aflat de corecte plenipotențele trimișilor. În curînd se vor începe și pertractările asupra păcii. Chinezii insistă pe lungă omiterea despăgubirii de război, care a fost de luni încoace singurul obiect al neînțelegerilor. Toate diarele franceze își exprimă îndesulirea față cu încheierea păcii cu China, însă fără nici un entusiasm, și toate

fac pe minister atent, că pactările definitive au lipsă de mare precauțiune.

În cercurile politice din Berlin se crede, că Franția va pune nisce condițiuni de pace acceptabile, fără de a pierde ceva din demnitatea sa; cu toate aceste se dice, că pentru pacificarea definitivă se va recere încă mult timp.

În urma scirilor, cari sosesc din Petersburg, acolo țin încă de probabilă aplanarea pacinică a diferențelor din Asia centrală. Se dice, că există o partidă mare, care regretă, că s'a ivit conflictul acesta între Aglia și Rusia și țin, că acum e timpul cel mai potrivit de a rezolvi cestia pe cale pacinică.

„Morning Post“ află, că plenipotențiatul rus domnul de Staala încunoscîntat deja oficial pe guvernul seu despre aceea, că guvernul englez nici pe de parte nu privesce propozițiunile Rusiei de basă pentru înțelegeri. Diarului „Daily News“ i se comunică din Petersburg, că generalul Dondukoff-Korsakoff a primit ordin, de a pleca spre Merw. Tot din Petersburg se scrie, că Obrutșeff a câștigat încuviințarea Țarului, de a grăbi cu pregătirile de război.

Cu toate, că scirile, cari au un caracter oare-care diplomatic, sînt liniștitoare, pregătirile se continuă cu energie în amîndouă părțile și diarele din Londra declară de neîndestulitor răspunsul Rusiei. Emirul din Afghanistan conferează în Rawal-Pindi oare întregi cu lordul Dufferin și nu scie nimeni, ce pertractează acestia. Corespondentul din Petersburg al diarului „Times“ avertisează, de a se pune deplină încredere în Emirul afghan, și dice, că el e înclinat de a se lupta alături cu Rusia, dacă din partea aceasta i s'ar oferi mai multe avantagii. Și așa ceva se și poate presupune dela un om șiret precum e și Emirul.

Cu privire la negocierile turcoruse la un cas de resbel între Rusia și Anglia „Daily News“ publică următoarea depeșă:

Diplomația rusă din Constantinopol a primit ordin să se asigure în genere despre atitudinea ce Turcia ar lua la cas de un resbel, și în special despre aceea dacă ambele căi maritime, ce se află sub controlul Turciei, vor fi închise pentru ambele puteri beligerante. Din Petersburg s'a făcut mai întău propunerea pentru încheierea unui tratat de alianță pe basa *statu quo*, rămânînd ca mai târziu să se dea înapoi Karsul și să se permită trupelor turcesci de a ocupa Balcanii. Consiliul turec de miniștri a discutat cestiunea și a fost în unanimitate de părere că Turcia, la cas de un resbel, se va afla între ciocan și nicovală. La Petersburg s'a trimis răspunsul că ea, într'un asemenea cas, va sta neutrală.

Barrios, presidentul din Guatemala (America) a proclamat „republica Americii centrale“ prin un decret de următorul cuprins:

„După o matură chibzueală m'am hotărît să mă proclam șef al republicii Guatemala și al republicii Americii centrale și să iau titlul de „comandantul suprem“ al Americii centrale. Cine se va pronunța contra uniunii, va fi privit și tratat ca trădător al marelui cause naționale. Cer ca toți funcționarii, ofierii și soldații din America centrală să asculte de mine și le asigur înaintare, decorațiuni și plătiere regulată a lefurilor. Toate negocierile privitoare la teritorii, toate tratatele internaționale, împrumuturile și alte îndatoriri partei celorlalte state din America centrală, desființate.“

Reuniunea maghiară de cultură.

„Între Români, — dice dl L. Vajda la pag. 40, — nu există deosebire de vederi, când e vorba, cât s'ar folosi rasa română și cea maghiară, dacă ar pute să trăească în relațiuni de bună amicie, și dacă dincolo unul ori altul ia în bătaie de joc pe cei ce vorbesc de această identitate de interese, la aceasta nu-i împinge decât călcarea, ce cred că organele statului nostru ar fi făcut în unele dintre punctele convenții vamale, mai favorabile României și ținerea în suspensiune a cestiunii danubiene, care atrîna ca sabia lui Damocle asupra lor, ori conștiința pozițiunii mastei a Românilor din patria noastră, ori toate împreună.

„Deasemenea în ceea-ce privește buna înțelegere între rasa română și cea maghiară între Români deosebirea consistă numai în aceea, că partea neasămănat mai mare a Românilor a și renunțat cu desăvîrșire la toată speranța, că vre-o dată între aceste două națiuni se se poate stabili relațiuni de sinceră amicie și i se și uresce, când vre-un Român mai face c'o vorbă macar amintire despre fraternizare, și abia au mai rămas câțiva, care nu și-au perdut toată speranța în această privință.

D-l Vajda e unul dintre acești puțini.

E dar' de interes public să scim, care sînt cuvintele, pe care se întemeiază speranța D-lui Vajda, și care cauzele, că această speranță numai foarte puțini dintre noi o mai au.

„Raportul, — dice dl Vajda — care a existat între rasele maghiare și nemaghiare ale acestei patrii încă înainte de înființarea reuniunii de cultură — durere — se poate ori-și-cum numi, numai amical nu, și în loc de a se schimba înspre bine dispoziția, nemulțumirea crește pe și ce merge. Aceasta numai acela o poate nega, care sau nu cunoaște adevărata situație, sau apoi voește să se amăgească pre sine însuși sau pe alții.

„Pentru nemulțumirea cea mare, care există, sînt cu mult mai multe motive, decât ar trebui să fie. Pe timpul greu al absolutismului soarta comună a început a împăci în cârva pe Maghiari cu naționalitățile nemaghiare, și numai cu un adînc regret poate să-și reamintească tot patriotul cea diferență mare, care se poate observa între dispoziția de atunci și cea de acum. Cu intenție nu judec nici odată preocupat; nu afirm deci, că în general la nascerea actualelor relațiuni neamicale nu poartă de loc vina și naționalitățile nemaghiare, și între aceste și rase, de care mă țin și eu, cea română; sînt însă de convingerea firmă, că vina cea mai mare cade asupra deosebitelor cercuri guvernamentale și asupra organelor acestora, și aci e de a se căuta cauza principală a împregiurării, că floarea înfrățirii Maghiarilor cu naționalitățile nemaghiare, care a început pe la șese-deci a se desvolta, din ce în ce a vesteșit și apropierea de odinioară a fost

înlocuită cu retragerea stricăcioasă și cu înstrăinarea cea rece, care creștea tot mai tare.

„Aceasta (— ca să nici nu mai amintesc cauzele din timpurile mai vechi —) s'a întâmplat în cea măsură, precum s'au mărginit, unul după celalt, drepturile și favorurile de cari se bucurau la început din naționalitățile nemaghiare, cari s'au scos din praxă sau prin violarea cotezată a legilor existente, sau pe calea ordinațiilor; spre exemplu în cea măsură, precum cele mai favorabile prescrieri ale legii pentru egala îndreptățire a naționalităților s'au făcut cu încetul litere moarte. Îndreptățirea limbilor nemaghiare de a se folosi în ofii, nu numai s'a sistat cu totul în mod ilegal, influența naționalităților asupra cestiunilor municipale — legea electorală cea mastă și *virilis iustitio* — și s'a redus prin arondarea comitatelor și a cercurilor electorale aproape la nulă mai în toate municipiile și între aceste în prea multe de acele, unde anume românismul întrece cu sute de mii numărul locuitorilor neromâni; unde deci Români solvesc darea cea mai multă, ei dau pentru apărarea patriei contingentul cel mai mare și ei suportă netăgăduit cea mai mare parte a tot felul de greutăți publice; și în măsura aceea, precum au observat din și în și Români, că nu se spriginesc din partea statului nu numai spre înaintarea materială, ci nici chiar spre înaintarea culturală, care formează condiția elementară a existenței lor (ne mai amintind, că la universități nu s'a îngrijit de catedre paritice, și catedra literaturii române stă ca frunza pe apă) și nu numai că statul, spre a căruia susținere și Români contribuiesc cu atâtea jertfe, nu execută ordinurile §-lui 17 al articolului de lege 44 din 1868, în urma căruia trebuie să se poarte grije în institutele de stat despre aceea, ca cetățenii de ori-ce naționalitate ai patriei unde trăiesc în masse mai mari să se perfecționeze în ținutul locuit de dinșii în limba lor maternă... nu numai că în institutele ce deja existau sau în cele ce s'au înființat după aceea ar fi introdus ca limbă de propunere și pe cea română, dar' în loc de aceasta a introdus limba maghiară și în scoalele confesionale susținute de naționalități și respective de Români în o măsură mai mare decât e de lipsă; în un mod, încât din această cauză s'a îngreunat foarte mult propunerea cu succes a celorlalte obiecte în scoalele populare.

„Și prelungea aceea statul înființează în ținuturile locuite în masse de Români, cu neobservarea legii citate, cu scopul lățirii maghiarizării tot scoale cu limba de propunere maghiară încă chiar și în astfel de localități românesce, unde scoala confesională română poate servi ca scoală de model și unde deci scoala de stat se vede că voește să paralizeze scoalele noastre confesionale. Și ceea-ce e și mai dureros, cheltuielile scoalelor de stat, statul le acoperă din acele dări, pe care le plătesc și Românimea prin urmare întrebuințează și bani românesce pentru desnaționalizarea Românilor. Și ca să fie și mai multe cauze de plângere, în loc de

sprigin binevoitor, nu odată se pun și pedeci în calea culturii Românilor nepermițînd să-și subvenționeze scoalele lor prin dăruirea competențelor lor din obligațiunile de stat sau drepturile regale, ba e și cazul că d. e. pentru înființarea gimnasiului ce au voit Români din comitatul Caraș s'e-l deschidă pe banii lor proprii, prelungea toată rugarea din decurs de ani a populațiunii române din acel ținut, aceasta încă nici astăzi nu a putut dobândi concesiunea din partea înaltului minister r. ung. de culte și instrucție publică.

„Aceste cauze, pot motiva pe deplin înaintea fiecărui patriot maghiar moderat nemulțumirea mare ce există. Nu e lipsă să mai amintesc încă și poverile grele, ce apasă deopotrivă asupra tuturor popoarelor patriei noastre; (sub cari se încovoia de altcum și poporul, dar' cel puțin are cea mângăiere — de care celelalte naționalități au prea puțină parte — că dacă plătesc dări grele e sigur cel puțin de aceea, că cea mai mare parte din restul ce rămâne după alte mogațiuni ale statului în cea mai mare parte se întrebuințează pentru înflorirea materială și spirituală a rasei maghiare) și e superflu să mai înșir și celelalte cauze ale nemulțumirii.

„Când dar' nemulțumirea e atât de mare, mai e oare corespunzător a mai da ansă la creșterea acesteia.

„Astfel de cauze cari, — precum se poate prevedea, ba în parte s'au și putut experia, conduc la frecări necontentite între Maghiari și nemaghiari, și respective au și produs deja aceste frecări, cari nu numai că nu ar fi în stare a restabili raportul dorit de frățietate atât de mult în interesul nostru al tuturor și în al patriei, ba încă dau nou și nou tutorem încordării și jalusiei naționale, ceea-ce au făcut și fac deja așanumitele reuniuni de cultură, al căror scop e a promova contopirea celorlalte rase în elementul maghiar.

„Că acesta e adevăratul scop al acelor reuniuni, aceasta devine evident din împregiurarea că acest scop s'a măturisat pe față dela început și numai mai târziu, după-ce s'a observat dispoziția nefavoritoare stîrnită în naționalitățile nemaghiare, numai după aceea s'a putut afla ca prefapt un scop mai covenient. Aceasta o dovedește constituirea acestora și apele publicate în țiare și declarațiunile făcute în decursul consultărilor și al constituirii, precum și activitatea de până acum a reuniunii, d. e. a reuniunii din Sătmăr ce și-a luat atât de nenimerit numele marelui Széchenyi (care încă se mai moderează prin arhierul erudit, ce stă în fruntea ei) prin procedura sa indignatoare ce dovedește o ninsuință șovinistică evidentă, prin carea s'a vîrit în mod temerar și necuviincios și în scoalele confesionale române, prin ceea-ce într atîta a deșteptat justa turburare a Românilor, încât din această cauză încă și numele aștorfel de reuniuni, a ajuns a fi urgisit înaintea Românilor.

„Să te miri dar' că vedînd cum și aci în Cluj prin astfel de indiviți, cari privesc în aceste

reuniuni o panacea pentru națiunea maghiară — se proiectează o reuniune, a cărei activitate se se extindă asupra Ardealului și asupra comitatelor vecine: naționalitățile locuitoare în aceste ținuturi și în aceasta presupun un nou mijloc de tendență maghiarisitoare!

.....

„Dacă iubirea ferbinte devotată a fraților Maghiari față de rase lor e a se privi ca o virtute: nici nouă nu ni se poate imputa ca pécăt asemenea simțemînt față de propria noastră rasă. Alipirea de propria sa națiune nu îi este dată numai rasei maghiare ca îns șire, ci Ddeu a dăruit-o ca însușire comună tuturor raselor și între aceste acest simțemînt e atât de înrădăcinat și în inima rasei române încât, precum a dis odinioară Bonfiniu: „se pare, că luptă mai mult pentru limba decât pentru viața lor“.

„Nimic nu o dovedește aceasta mai eclatant ca împregiurarea, că națiunea română — deși desbinată de patria-mă și aruncată încoaci și încolo departe de frații sei de un sînge între elemente străine, pe acest teritor, care a servit și pe timpul emigrațiunii popoarelor ca un drum de țeară popoarelor nomade călătoare — în butul atîtor pericole și probe în decurs de optsprezece veacuri a sciut să-și apere limba națională și a sciut să se susțină atunci, când atâtea popoare cuceritoare, cari s'au succedat aci, au dispărut de pe fața pămîntului încât și istoria le amintesc numai în mod obscur.

„Oare în o națiune care se scie alipi cu atîta răbduri de caracterul ei național, de limba sa, — se nu produc un efect tot atât de revoltător ori ce ninsuință, — întocmai după cum ar produce un simțemînt revoltător de sînge în frații Maghiari dacă vre o rasă sau putere s'ar nusi a-i scoate din maghiarism prin forță vedită sau prin apucături nedemne?

.....

„Cu atîta mai explicabil va fi înaintea fiecărui om, ce posedă o judecată vrednică, resensul puternic ce produce în naționalitățile nemaghiare ale Ardealului astfel de reuniuni de cultură, dacă se va lua în considerare că și acum când mulțumită Domnului, în Ardeal nu avem încă astfel de reuniuni, întîlnim o mulțime de fapte șovinistice. Comunele române, ce se svircolesc în mare miserie și sînt expuse necontentitelor execuții de dare sînt forțate a contribui pentru toate teatrele și țiarele maghiare, precînd din contră li e interzis a prenumera pe bani comunali foi românesce. Numele Românilor din provincie se maghiarizează prin funcționari iperzeloși astfel, încât nici însași primăria nu scie gâci din astfel de acte oficiale, adresate pe nume din nou fabricate, ce cine e acel anumit căruia îi este adresată epistola sau citațiunea — ba prin aceasta se produc confusiuni și la cărțile funduare. În unele institute (dar' nu în acele,

Foița „Tribunei“.

Punctele de aur în serviciul educațiunii.

Lipsca, 29 Martie n. 1885.

(Urmare și fine.)

Faptele, pentru cari se dau punctele de aur, erau următoarele: 1) A suferi o nedreptate fără mînie și poftă de răzbunare și a ierta de bună voie pe cel ce te-a indignat. 2) A aduce din îndemnul propriu și fără mîndrie servicii împreunate cu oare-care osteneală și sacrificiu. 3) A abține pe conșciner dela o faptă rea. 4) A face tuturor cunoscută vre-o faptă bună săvîrșită de altul 5) A ține totdeauna în ordine bună lucrurile sale, cărțile și utensiliile de scris. 6) A se purta totdeauna cu supunere și fără de a vătîma pe alții.

Aceste fapte, cari îndreptățeau pe elevi a câștiga punctele de aur, sînt într'adevăr de natură de a promova moralitatea lor!

Basedow însuși numește extraordinară influența punctelor de aur asupra elevilor: „De când le-am introdus noi — dice el — ne vedem constrînși mai mult a reține decât a stimula pe scolari. Ei ne roagă necontentit să-și învățăm și le pare bine, dacă le nemulțumim seleggerile.

„Ei ar vră să aibă bucuria oare de dimineața până la miezul nopții, dacă ar fi după școală. Purtarea lor afară de prelegeri este atît de bună, încât nu s'a ivit nici o dată de pedeapsă.“

Dela un timp însă punctele de aur au început să mai peară din valoarea lor, de aceea protocolul societății pedagogice din 31 Iulie 1785 dice: „Cu împărțirea biletelor trebuie să fim mai cruțători și pentru o oară, în care elevul a dovedit o diligență eminentă, să-i dăm numai 1/4 din bilet. Prin aceasta sperăm, că vom ridica earși valoarea biletelor înaintea copiilor și vom stîrni din nou diligența lor.“

Un alt mijloc pentru desvoltarea morală a elevilor era următorul: Se proclama pentru un timp oare-care anarhia, fie-care elev putea face ce vrea — se înțelege, că scolarii dedați la regulă, rugau pe învățatori să casseze anarhia.

La întrebarea, că ce rezultate s'au obținut prin astfel de instituțiuni admirabile, protocolul răspunde favorabil, deși, cum am amintit, cu instrucțiunea nu e mulțumit. Și într'adevăr, toți, căți au cercetat philanthropinul, laudă moralitatea și purtarea preste tot a elevilor. Ei accentuează cu deosebire fețele lor, din care puteai ceti nevinovăția, sinceritatea și voioșia lor, fețe, cari pe atunci nu se prea găsiu în alte scoale.

Eată ce dice Salzmann despre philanthropin: „Cu toate că scurțimea timpului nu mi-a permis a pîtrunde destul de adînc în constituțiunea philanthropică, totuși purtarea elevilor de acolo mi-a servit ca garanță, că principiile întrebuințate, sînt bune și mijloacele aplicate au efectul dorit. Eu i-am vedut mai întăiu adorînd pe D-deu. Din ochii fiecăruia puteai ceti

nevinovăția lui; la nici unul n'am putut descoperi vre-o trăsură de impertinență, prefacere, invidie și răutate. Cîntarea lor era expresiunea reverinței isvorite din inimă către divinitate. Am mîncat în societatea lor. Aici nu domnia tăcerea moartă, ce se observă adeseori la copii, ce stau închiși în alte case de educațiune; totul era viață și vioiciune și cu toate acestea nicăiri sgomot, ci pretutindenea bună înțelegere. Ape-titul, cu care mînceau tot ce era pe masă, dovedia în deajuns sănătatea lor. M'am uitat la jocurile lor, cari le arangiau pe ghiață cu pep-tul desvîlit într-o vreme aspră, și am observat la toți o vioiciune și agerime de spirit, de nu-mi venia să-mi cred ochilor. Mai de necredut e, că între 50 de copii, ce se jucau, nu puteai afla nici cea mai mică urmă de șicanări de acelea, ce de altmintrelea însoțesc de regulă jocurile copiilor. Bucuria, că m'am vedut transpus în lumea, pe care n'o credeam s'o află afară de creerii mei, îmi umpluse inima; am îmbră-țișat pe toți, căți veniau la mine; fiecare îmi strîngea mîna, și fiecare strîngere de mînă era atît de puternică, încât aceasta singură era în stare să mă convingă, că philanthropistii trebuie să fie educați după nisce principii cu mult mai bune ca acelea din multe case de frunte. I-am întrebat despre toate, căte-mi veniau în minte, și am primit la toate întrebările mele răspunsuri prompte și corecte“.

Ce-i drept, nu atît punctele de aur, ci cu

deosebire raportul natural dintre activitatea spirituală și corporală, ocupațiunea potrivită în oarele de repaus și mai virtuos deprinderea de a lucra în toată bună-vremea cu plăcere lucruri folositoare: au promovat moralitatea elevilor! „Și dacă nu se poate dice — adauge Gerlach, — că philanthropinul n'a produs vre-un filolog mai de ceva, dar' a produs oameni nobili“.

De pe la 1789 philanthropinul a început să decadă. Unii o atribue această caracterului respingător al lui Basedow; adevărata cauză însă poate fi de o parte scăderea zelului profesorilor (profesori au fost Wolke, Salzmann, Campe, Neuendorf etc.), de altă parte despotismul de atunci din Germania, care se estindea și peste scoală, și cu deosebire spaima, ce o răspîndise revoluțiunea franceză încă a fost o pedecă destul de puternică pentru lățirea reformelor lui Basedow, basate pe ideile despre natură și libertate ale lui Rousseau.

După cum s'a putut vedea din cele expuse, lauda cea mai mare o merită philanthropinul pentru îngrijirea de desvoltarea corporală a elevilor — și aceasta e cauza, pentru care unii dintre pedagogi îl aduc cu drept cuvînt de exemplu, ce nu trebuie trecut cu vederea, când va fi vorba de o reformă a scoalei, care să garanteze individului o desvoltare cât se poate de armonică a spiritului și corpului seu!

V. S.

Edicte:

Sciri economice.

din 9 Aprilie st. n. 1885.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 9 Aprilie st. n. 1885.

medic-dentist.

scoate dinți **fără dureri**, plombează cu
preparatele cele mai bune — face **dinți
artificiali și dentaturi** garantând **eficaci-
tatea** — ordonează pentru toate **boalele
de dinți și de gură**, pentru **suferințe de
gingei etc.** [141] 2

 Dela 9—12 și dela 3—5 oare.

Strada Cisnădiei 20. Sibiu.

Editura și tiparul Institutului tipografic, societate pe acțiuni în Sibiu, sub responsabilitatea lui **Michail Gerula**.